

Свинаренко Н.О.

Харківський національний економічний університет ім. С.Кузнеця

г. Харків, Україна

e-mail: nsvinarenko2@gmail.com

Про застосування інноваційних та традиційних технологій на початковому етапі вивчення ЕСГС слухачами підготовчого відділення

Надстрімкий розвиток сучасних інформаційних технологій змушує викладачів сучасної вищої школи постійно змінювати підхід до навчання студентів у вітчизняних вишах. Мультимедійні навчальні засоби, за потреби, у значній кількості викладач може знайти в мережі Інтернет, ефективно їх скомпонувати на різних етапах практичного заняття, а за необхідності – може розробити самостійно і вдало застосовувати у навчальному процесі, у власних блогах та на ютуб-каналах.

Свої корективи внесла в наше життя і світова пандемія коронавірусу, нова суперагресивна інфекційна хвороба зі складними наслідками для життя людей, з якою на даний момент тільки борються держави світу, і схоже що боротимуться ще довго. Навіть високорозвинені держави поки що не можуть похвалитися тим, що поборили цю страшну хворобу чи хоча би можуть втримати над нею чіткий контроль. Що вже й говорити про переважну більшість країн світу, де людям ледь вистачає коштів на найнеобхідніше! Скільки часу це триватиме, сказати дуже складно. Іноземних студентів, слухачів підготовчих відділень потрібно вчити зараз, щоб не втрачати дорогоцінний час. І тут нам, викладачам, безперечно, інформаційні засоби навчання стануть в нагоді. Наша щоденна реальність змушує всіх викладачів вищої школи ознайомитися та застосовувати сервіси Zoom, GoogleMeet, скайп, відео дзвінки у вайбері та ін. Зручність полягає хоча би в тому, що вказані сервіси є і у всіх сучасних комп'ютерах, ноутбуках, телефонах, планшетах та ін.

В Харківському національному економічному університеті ім. Семена Кузнеця вже близько 10 років для послуг викладачів та студентів працює система персональних навчальних систем. Кожен викладач веде свою сторінку, де виставлені тексти лекцій, методичні рекомендації та завдання для всіх практичних робіт з правильними зразками оформлення, тести до тем, завдання до модульного контролю, питання підготовки до іспиту. Іноді, для нормативних навчальних дисциплін, ведеться єдина сторінка для всіх викладачів, що викладають цю дисципліну. Це, звичайно, за умови, коли ця навчальна дисципліна є в усіх абсолютно студентів денного чи заочного навчання. Все відповідно до робочого плану (технологічної карти). При зміні навчального навантаження відповідно викладач змушений переробляти контент на сторінках персональних навчальних систем – додавати нові теми з новим контентом, чи, навпаки, об'єднувати вже наявні теми і прибирати (чи приховувати тимчасово) щось зайве на даний час. Безперечними плюсами персональних навчальних систем є журнали відвідуваності та успішності студентів. Кожен студент тепер відповідно може самостійно побачити свої оцінки, не відволікаючи викладачів подібними питаннями, економлячи дорогоцінний час на заняттях. Журнал відвідуваності студенти можуть вести самостійно, теж не відволікаючи викладача питаннями, часто у найневчасніший період заняття. Крім того, сторінки викладачів, які, наприклад, працюють не цілий рік, а тільки певний семестр, адміністратор може тимчасово приховувати. А за потреби – сторінку викладачеві відкривають, він може далі працювати і створювати необхідний студентам навчальний контент.

Очевидним позитивним аспектом сучасних мультимедійних засобів є їх висока ступінь інформативності та універсальності наочних засобів навчання і виступає значною частиною комунікативної сфери сучасного суспільства [1, с.17].

Графіка та анімація, відеоряд та звукове супроводження навчальних адаптованих текстів впливають на різні канали сприйняття інформації студентів, тим самим роблячи процес навчання цікавим та інформаційно насиченим [1, С.18]. Заняття з використанням аудіовізуальних засобів

будується з урахуванням трьох компонентів механізму породження мови (очної, слухової, мовної) та сприяють розвитку навичок слухання та говоріння з опорою на ці механізми. В якості навчального матеріалу викладачі використовують мультиплікаційні фільми, демонстрація яких є одним з ефективних засобів у процесі інтенсивного навчання.

В мультфільмі представлені всі різновиди усного мовлення з її екстралінгвістичними та паралінгвістичними компонентами, що дає можливість об'єднати в навчальному матеріалі змістовну характеристику і нелінгвістичні фактори, важливі для формування та розуміння змісту сказаного. Мультфільм дає безпосередню мовну реакцію в ході природного навчання, що дозволяє створити сприятливі умови для засвоєння розмовної лексики у типових ситуаціях.

Спочатку слід обрати необхідний контент – відеофільм чи мультиплікаційний фільм. У ньому за змістом, за вимовою професійних артистів обирає викладач той фрагмент, який запропонують для перегляду слухачам підготовчого відділення. До демонстрації фрагменту перед слухачами проводиться лексико-граматична робота вводяться невідомі слова, з допомогою тлумачного словника. Слухачам також пропонуються змістові опори та мовні зразки з їх фонетичними, граматичними та семантичними особливостями. Далі йде демонстрація фрагменту фільму. В цей період зоровий та слуховий ряд співвідносяться з мовним рядом. В такий спосіб відбувається суміщення змісту і форми нового матеріалу. Після перегляду фрагменту відеофільму слухачам підготовчого відділення слід запропонувати тестові завдання, які, зазвичай, не є складними для іноземців. А далі слухачі мають дати відповіді на питання – спочатку легші, потім – складніші.

Тестування можна назвати традиційним видом навчальної діяльності. Викладач теж має слідкувати, щоб питання склалися грамотно, коректно, підбиралися таким чином, щоб була єдина вірна відповідь, або кілька правильних відповідей в одній позиції, якщо ін. позиції – не є правильними. Тобто слід питання у тести підбирати типові (ті, які розглядалися раніше на практичних заняттях та успішно розв'язувалися).

Тести як форма контролю є ефективними і з економічної точки зору. При тестуванні основні витрати часу викладача припадають на складання якісного інструментарію. При суттєвому збільшенні кількості екзаменованих ці витрати розподіляються на них пропорційно, що призводить до зниження загальних витрат.

Надзвичайно важливим фактором у вивченні навчальної дисципліни «Економічна і соціальна географія світу» є бездоганне володіння самим викладачем мовою, правильність, чіткість, зрозумілість, милозвучність його вимови, правильний темп, щоб слухачі наочно бачили і чули приклад бездоганного володіння необхідною економіко-географічною науковою термінологією.

Слабкий словниковий запас з економіко-географічної тематики є суттєвою перешкодою для більшості слухачів підготовчого відділення, і це їм не дозволяє ефективно самостійно працювати зі спеціалізованою науковою літературою, суттєво знижує якість їх навчання. На онлайн-заняттях слід слухачам давати адаптовані тексти, які слід опрацювати вчасно.

При вивченні слухачами курсу іноземної (української) мови Теми 1. «Географія як наука» ми користуємося традиційним алгоритмом засвоєння нової української економіко-географічної лексики.

1. Знайомимося з новими словами та термінами. Перекладаємо їх на свою рідну мову, складаємо транскрипцію.

Географія, гори, рівнини, місто, село, люди, народи, держава, країна, ліс, озеро, море, населення, господарство, океан, флора, фауна.

2. Складаємо самостійно словосполучення з новими словами. Виразно читаємо.

Складна географія, економічна географія, фізична географія, цікава наука, високі гори, підняті рівнини, велике місто, маленьке село, веселі люди, войовничі народи, сильна держава, темний ліс, мілке озеро, планета Земля, Чорне море, Тихий океан.

3. Виразно читаємо текст. Намагаємося його переказати.

Географія — це цікава наука. Вона вивчає природу, населення та господарство на планеті Земля. Вчені поділяють географію на фізичну та економічну. Фізична географія вивчає природу Землі, її гори, рівнини, моря, озера, океани, її рослинний та тваринний світ. Економічна географія вивчає населення та господарство в різних куточках нашої планети Земля. Знання з географії потрібні економістам, менеджерам, агрономам, ветеринарам, логістам, пілотам, водіям, спортсменам, туристам.

При вивченні курсу іноземної (російської) мови, Теми 4 «Населення світу» слухачі отримують текст з новою економіко-географічною лексикою. Його вони проробляють. Закріпити його можна на традиційному занятті шляхом опитування. А на онлайн - занятті – відповіді слухачі можуть прислати на корпоративну пошту викладачеві на перевірку.

Наприклад, Задание 1. Поставьте вопросы к выделенным словам. Сформулируйте вопросительные предложения и пришлите на почту преподавателю.

А.1. Бедуины – кочевой народ, обитающий в аравийских и африканских пустынях и занимающийся разведением крупного рогатого скота, овец и коз.

2. Вместо жилищ у них есть всегда с собой есть палатки – войлочные шатры с каркасом из деревянных жердей, которые укрепляются на нужном месте с помощью веревок.

3. Теперь многие бедуины работают в городах и уже не кочуют, однако они, как и монголы, по-прежнему предпочитают жить в пустыне, в традиционных шатрах.

4. Круглые дома в Кот-д'Ивуаре, государстве в Западной Африке, построены из высушенной на солнце грязи, а их крыши сделаны из сухого тростника.

5. Древние постройки имели круглую форму и напоминали шатры, но со временем люди стали строить прямоугольные дома, более подходящие для деревенской или городской улицы.

Б. 1. Многим ближневосточным постройкам из сырцового кирпича уже тысячи лет.

2. Крыши у них обычно плоские – в покатых крышах в этих сухих краях нет необходимости.

3. В Гонконге живет слишком много людей, и свободной земли для строительства практически нет.

4. Пигмеи эфе – кочевой народ, живущий охотой и собиранием меда в дождевых лесах Центральной Африки.

5. Пигмеи эфе – кочевой народ, живущий охотой и собиранием меда в дождевых лесах Центральной Африки.

Оцінки за вказану роботу слухачі підготовчого відділення можуть побачити на відповідній сторінці викладача на сайті персональних навчальних систем Харківського національного економічного університету ім. С.Кузнеця.

Таким чином, наша щоденна реальність змушує всіх викладачів вищої школи ознайомитися та застосовувати сервіси Zoom, GoogleMeet, скайп та ін. Вони допомагають викладачеві бачити та чути студентів, викладати їм новий матеріал. У цьому їх перевага. А щодо перевірки знань – університетські персональні навчальні системи, на жаль, не можуть гарантувати викладачеві самостійність робіт, котрі студенти, слухачі підготовчого відділення присилають на перевірку. Цей фактор слід враховувати при плануванні курсу навчальної дисципліни. І тут викладач може сподіватися на високий рівень свідомості слухача підготовчого відділення.

Література

Артемова О.И., Иванова В.А., Незовибатько О.В. Использование мультимедийных фильмов на начальном этапе обучения русскому языку/О.И. Артемова, В.А. Иванова, О.В. Незовибатько // Проблемы і перспективи мовної підготовки іноземних студентів. Міжнародна науково-практична конференція 6-7 жовтня 2016 р. – Х.: ХНАДУ, С. 163-165.